

עודכן ב- 31/12/2007 03:22

השביתה שלא היתה

מאת ענר שלו

בנוסף לשביתת המורים שכבר הסתיימה, ולשביתת המרצים שנכנסת לחודש השלישי, ראוי לעסוק גם בשביתה שלא היתה: שביתת האוניברסיטאות. לא רבים יודעים על השביתה הזאת, שהוכרזה בקול תרועה רמה ונפוגה בקול דממה דקה.

שבועות לפני תחילת שנת הלימודים האקדמית איימו ראשי האוניברסיטאות, כי לא יפתחו את האוניברסיטאות אם הממשלה לא תחזיר להן תקציבים חיוניים. תמיכת הממשלה באוניברסיטאות קוצצה בשנים האחרונות במיליארד וחצי שקלים. זהו קיצוץ מסיווי וברוטלי, המתבטא בתקציבי מחקר, ציוד מעבדה, ספריות ותקנים לחוקרים, ופוגע אנושות ברמת המחקר והחינוך הגבוה. יפה היה לראות שראשי האוניברסיטאות אינם מוכנים להשלים עמו.

ראשי האוניברסיטאות אף נפגשו עם נציגי הסגל האקדמי, ביקשו את שיתוף הפעולה שלהם במאבק, ונענו בחיוב. אכן, השחיקה הגדולה בשכר המרצים מחייבת פיצוי מיידי, אך גם השחיקה בתקציבי המחקר וקיצוץ משרות בהיקף של אוניברסיטה שלמה מחייבים תיקון. למאבק משותף כזה היה סיכוי רב להצלחה, אך ראשי האוניברסיטאות נטשו אותו עוד בטרם החל. במקום לדרוש חלק ניכר ממיליארד וחצי השקלים שקוצצו, דרשו רק 300 מיליון שקל. הוצעו להם 150 מיליון, ובכל זאת ביטלו את שביתתם.

זהו, כנראה, החטא הקדמון שהכשיל את המאבק על גורל ההשכלה הגבוהה בישראל. במקום מאבק מלוכד ועקבי על שכר, תקציבי מחקר ותקינה, קיבלנו מאבק חלקי עם פחות עוצמה והד ציבורי. במקום סולידריות בין הנהגת האוניברסיטאות למרצים מול ממשלה המתעלמת משניהם, קיבלנו הנהגה שנפלה במלכודת ההפרד ומשול הצניית של משרד האוצר והפועלת נגד אינטרסים של עצמה.

ראשי האוניברסיטאות לא ייצגו בתוקף הראוי את האינטרסים של מוסדותיהם מול משרד האוצר ומשרד ראש הממשלה. הם גם לא

סיפקו הגנה נאותה לציבורים חלשים יותר התלויים בהם: המרצים והסטודנטים. שביתה משותפת היתה מן הסתם קצרה ויעילה, אבל כשמנעו אותה, וגם לא תמכו במרצים מול האוצר, האריכו את שביתה המרצים והגדילו מאוד את הנזק לסטודנטים. סטודנטים אלה, שעליהם מתיימרים ראשי האוניברסיטאות להגן, תומכים במרצים בכל לב, ואף מפגינים בעדם.

השביתה שלא היתה הציתה תגובת שרשרת מסוכנת שהגיעה בימים אלה לפיצוץ, ולימים שחורים, חסרי תקדים, בתולדות האקדמיה: פניית ראשי האוניברסיטאות לבית הדין לעבודה כדי שיוציא צווי מניעה נגד המרצים שיחייבו אותם ללמד. רק לפני זמן קצר האשימו ראשי האוניברסיטאות את משרד האוצר בדחיית הצעות פשרה שלהם להסכם עם המרצים, אך מה לעשות, נגד פקידי האוצר אין הם יכולים להוציא צווי מניעה.

הזעם, התדהמה, כמעט אפשר לומר תחושת הנבגדות אצל המרצים מציתים בימים אלה תגובת שרשרת נגדית, גם היא חסרת תקדים: ניסיונות הדחה של ארבעה משבעה ראשי האוניברסיטאות - נשיאי הטכניון, האוניברסיטה העברית, אוניברסיטת חיפה ואוניברסיטת בן-גוריון. עדיין קשה לומר איך יתפתחו הדברים, ייתכן שמדובר במהפכה של ממש, אבל דבר אחד ברור: האמון בין המרצים לראשי האוניברסיטאות התובעים אותם בבית משפט נפגע עד היסוד, וזהו נזק שקשה לשקם, גם אם יפתרו בעיות השכר ותקציבי המחקר.

למרות עומק המשבר אסור לאבד תקווה. להתפתחויות בימים הקרובים יש חשיבות מכרעת. ראשי האוניברסיטאות עדיין יכולים לשקם את מנהיגותם, למשוך את בקשתם לצווי מניעה - כפי שעשה באומץ רב נשיא אוניברסיטת תל אביב - להתעשת ולפעול בסולידריות עם עמיתיהם המרצים ועם ציבור הסטודנטים להצלת ההשכלה הגבוהה.

הכותב הוא פרופסור במכון איינשטיין למתמטיקה באוניברסיטה העברית וסופר

כל הזכויות שמורות, "הארץ" ©

סגור חלון